

ÚJ MAGYARORSZÁG
VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM
2007–2013

Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap:
a vidéki területekbe beruházó Európa

Nimfea

Az Úrbéri-legelő (HUHN20140) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület fenntartási terve

Túrkeve

2014

Ügyfél

Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság

Együttműködő partnerek

Nimfea Természetvédelmi Egyesület

Trollius Europaeus Természetvédelmi Szolgáltató Betéti Társaság

Vezető szakmai koordinátor

Dr. Magura Tibor

Szakmai koordinátor

Lesku Balázs

Olajos Péter

Vezető természettudományi szakértő

Papp László

Vezető agrárgazdálkodási szakértő

Tóth Sándor

Közreműködő szakértők

Dr. Baranyi Tamás

Bocz Renáta

Erdélyi Arnold

Dr. Forgács Zoltán

Harmos Krisztián

Molnár Géza

ifj. Papp László

Pappné Czappán Marianna

Sallai R. Benedek

I. Natura 2000 fenntartási terv

1. A terület azonosító adatai.....	6
1.1. Név.....	6
1.2. Azonosító kód.....	6
1.3. Kiterjedés.....	6
1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek.....	6
1.5. Érintett települések.....	6
1.6. Egyéb védettségi kategóriák.....	6
1.7. Tervezési és egyéb előírások.....	6
2. Veszélyeztető tényezők.....	8
3. Kezelési feladatok meghatározása.....	11
3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése.....	11
3.2. Kezelési javaslatok.....	12
3.2.1. Élőhelyek kezelése.....	12
3.2.2. Élőhely-rekonstrukció és élőhelyfejlesztés.....	18
3.2.3. Fajvédelmi intézkedések.....	18
3.2.4. Kutatás, monitorozás.....	18
3.2.5. Mellékletek.....	19
3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogszabályok és a tulajdonviszonyok függvényében.....	19
3.3.1. Agrártámogatások.....	19
3.3.1.1. Jelenlegi működő agrártámogatási rendszer.....	19
3.3.1.2. Javasolt agrártámogatási rendszer.....	20
3.3.2. Pályázati források.....	21
3.3.3. Egyéb.....	21
3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja.....	21
3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök.....	21
3.4.2. A kommunikáció címzettjei.....	23
3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel.....	23

II. A Natura 2000 fenntartási terv készítését megalapozó dokumentáció

1. A tervezési terület alapállapot jellemzése.....	26
1.1. Környezeti adottságok	26
1.1.1. Éghajlati adottságok.....	26
1.1.2. Vízrajzi adottságok	26
1.1.3. Talajtani adottságok	26
1.2. Természeti adottságok.....	26
1.2.1. A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű élőhelyek	28
1.2.2. A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű növényfajok.....	30
1.2.3. A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű állatfajok.....	30
1.2.4. A tervezési területen előforduló egyéb jelentős fajok.....	32
1.3. Területhasználat	33
1.3.1. Művelési ág szerinti megoszlás	33
1.3.2. Tulajdoni viszonyok	33
1.3.3. Területhasználat és kezelés	33
1.3.3.1. Mezőgazdaság.....	33
1.3.3.2. Erdészet	34
1.3.3.3. Vadgazdálkodás, halászat, horgászat	34
1.3.3.4. Vízgazdálkodás.....	34
1.3.3.5. Turizmus	35
1.3.3.6. Ipar.....	35
1.3.3.7. Infrastruktúra	35
1.3.3.8. Egyéb	35
2. Felhasznált irodalom.....	36
3. Térképek	37

ÚJ MAGYARORSZÁG
VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM
2007-2013

Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap:
a vidéki területekbe beruházó Európa

I. Natura 2000 fenntartási terv

1. A terület azonosító adatai

1.1. Név

Tervezési terület neve:	Úrbéri-legelő kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület
-------------------------	---

1.2. Azonosító kód

Tervezési terület azonosítója:	HUHN20140
--------------------------------	-----------

1.3. Kiterjedés

Tervezési terület kiterjedése:	217,5400 ha
--------------------------------	-------------

1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek

1.4.1. Jelölő élőhelyek

- 1530 - Pannon szikes sztyeppék és mocsarak
- 6250 - Síksági pannon löszgyepek

1.4.2. A kijelölés alapjául szolgáló fajok

- a tervezési területen nem található jelölő faj

1.5. Érintett települések

Abádszalók

A tervezési terület által érintett helyrajzi számok listáját az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészeletről szóló 14/2010. (V. 11.) KvVM rendeletet (a továbbiakban: KvVM rendelet) tartalmazza. A Natura 2000 területek által érintett helyrajzi számokat és így a Natura 2000 jogi státuszt is a KvVM rendelet rögzíti, térképi megjelenítéssel is. A jogi jelleg a megosztással keletkező utód helyrajzi számokra is kiterjed.

1.6. Egyéb védettségi kategóriák

- országos ökológiai hálózat: A terület 100%-ban az országos ökológiai hálózat magterületének része.

1.7. Tervezési és egyéb előírások

1.7.1. Természetvédelmi kezelési terv

- A területre természetvédelmi kezelési terv nem vonatkozik.

1.7.2. Településrendezési eszközök

- Jász-Nagykun-Szolnok megye területrendezési terve – 10/2011. (IV.29.) rendelet
- Abádszalóki Helyi Építési Szabályzat és Szabályozási Terv – 19/2012. (XI. 30.) rendelet

1.7.3. Körzeti erdőtervek és üzemtervek

- Körzeti erdőterv: Tiszafüredi erdőtervezési körzet (érvényes: 2006.01.01 – 2015.12.31.) törzskönyvi szám: 20/2006, kelt: 2006. november 21. A következő tervezési időpont a

Közép-Tiszai erdőtervezési körzetben (új körzet neve): 2016. A köztes időszakra az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. Törvény 113. § (17) bekezdése vonatkozik.

1.7.4. Körzeti vadgazdálkodási tervek és üzemtervek

- I/1. Szolnok és dél-hevesi apróvadas vadgazdálkodási körzet vadgazdálkodási terve. Érvényesség: 2014. február 28-ig (Országos Vadgazdálkodási Adattár).
- Hubertus Vadásztársaság (Kódszám: 16-753110) vadgazdálkodási üzemterve. Érvényesség: 2017-ig. Kelt: 2007. február 1. Jóváhagyta: Jász-Nagykun-Szolnok Megyei MGSZH, Földművelésügyi Igazgatóság, Vadászati és Halászati Osztály.

1.7.5. Halgazdálkodási tervek

- Halgazdálkodási terv a területre vonatkozóan nem áll rendelkezésre.

1.7.6. Vízyűjtő-gazdálkodási terv

- 2-18 Nagykunság alegység vízyűjtő-gazdálkodási terve. Elfogadás dátuma: 2010.08.01. Közreadta: Vízügyi és Környezetvédelmi Központi Igazgatóság, Közép-Tisza-vidéki Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság, 2009. szeptember.

1.7.7. Egyéb tervek

- Egyéb tervek a területre vonatkozóan nem állnak rendelkezésre.

2. Veszélyeztető tényezők

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H = nagy, M = közepes, L = kis)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
A01	földművelés	L	10	1530. Az élőhely eltűnéséhez vezethet. A szántóhoz közeli szegélyein a kemikáliák fokozott terhelése miatt gyomosodásnak és degradációnak indul.
A02.03	gyepterület átalakítása szántóvá	L	10	1530. Az élőhely megszűnését okozhatja.
A07	biocid termékek, hormonok, kemikáliák használata	L	10	1530. Az élőhely kemikáliákkal (műtrágya, növényvédő szerek) való terhelésének következtében a szegélyterületeken gyomosodáshoz vezet.
D01.02	autópályák, autóutak, fő- és mellékutak	M	30	1530, 6250. Elősegíti élőhelyek gyomosodását, degradációját és növeli az izolációjukat.
I01	Idegenhonos inváziós fajok jelenléte	M	30	1530, 6250. A nem kaszált területeken keskenylevelű ezüstfa (<i>Elaeagnus angustifolia</i>), gyalogakác (<i>Amorpha fruticosa</i>) és a közönséges selyemkóró (<i>Asclepias syriaca</i>) terjedése az élőhelyek átalakulásához, a gyepterületek eltűnéséhez vezet.
Kód	Jövőbeli valószínűsíthető veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H=nagy, M= közepes, L=kis)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
K01.03	kiszáradás	H	60	1530. Az élőhely kilügződéséhez, gyomosodásához szerkezetének, fajösszetételének változásához vezet

3. Kezelési feladatok meghatározása

3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése

Általános célkitűzések:

Az Úrbéri-legelő kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területté nyilvánításakor az élőhelyvédelmi irányelv 4. cikkének (4) bekezdése alapján a terület természetvédelmi célkitűzései meghatározásra kerültek, valamint kiemelésre kerültek egyes jelölő értékek, amelyeket a kezelés során prioritásként kell kezelni.

A Natura 2000 területek célkitűzései és prioritásai a területek hivatalos Natura 2000 adatlapjain (SDF) találhatóak.

A természetvédelmi célállapot:

A terület kiemelt természetvédelmi célkitűzése a jelölő élőhelyek és fajok védelme, természeti állapotuk megőrzése, mely leginkább a megfelelő legeltetési/kaszálási rendszer alkalmazásával, illetve a terület vízállapotának megőrzésével érhető el.

A bolygatott részek gyepeinek rekonstrukciója javasolt gyommentesítő kaszálással, szükség esetén megfelelő időpontban végzett égetéssel.

A gyepterületek megőrzésének érdekében fontos az ott található inváziós lágy- és fásszárú állományok (pl. fehér akác, keskenylevelű ezüstfa, gyalogakác) megtelepedésének és terjedésének megakadályozása. Javasoljuk az ültetett idegenhonos fásszárú állományok (pl. fehér akác, kanadai nyár) fokozatos őshonos (pl. kocsányos tölgy, tatár juhar) állományokra való cseréjét és átállni a folyamatos erdőborítást biztosító, a cserje- és gyepszintet kímélő művelési módra.

3.2. Kezelési javaslatok

A Natura 2000 területre vonatkozó természetvédelmi célkitűzések eléréséhez a terület egyes részei eltérő kezelést igényelnek, figyelembe véve az ott előforduló élőhelyeket, fajokat, és az ott jellemző gazdálkodási formákat. A kezelési, fenntartási, és részben az élőhely-rekonstrukciós és fejlesztési javaslatokat ezért a Natura 2000 terület egyes lehatárolt részegységeire, az úgynevezett kezelési egységekre (KE) vonatkozóan rendszerezi a fenntartási terv (a kezelési egységek térbeli elhelyezkedését a 3.2.5. melléklet térképei mutatják be). Az egyes kezelési egységekre nem vonatkoztatható élőhely-rekonstrukciós, fajvédelmi, kutatási és monitorozási javaslatokat a 3.2.2. - 3.2.4. fejezetben tárgyalja a fenntartási terv.

3.2.1. Élőhelyek kezelése

A 275/2004 (X. 8.) Kormányrendelet 4.§ 5. pontja alapján „(5) A fenntartási terv a Natura 2000 terület kezelésére vonatkozó javaslatokat, valamint ezek megvalósításának lehetséges eszközeit tartalmazza, és jogszabály eltérő rendelkezése hiányában kötelező földhasználati szabályokat nem állapít meg.”

Az itt megfogalmazott előírások célja, hogy a kezelési egységekben előforduló közösségi jelentőségű értékek, a jelenlegi gazdálkodási gyakorlat és adottságok alapján javaslatot tegyenek a gazdálkodás kívánatos módjára. Ennek érdekében itt megfogalmazásra kerülnek olyan előírások, amelyek alapul szolgálnak a jövőbeli támogatási programok kidolgozásához.

A gazdálkodók számára ezek az előírások a jelen terv alapján kötelezettséget nem jelentenek, betartásuk csak támogatási programokon keresztül, önkéntes vállalás formájában válhat csak kötelezővé.

A természetvédelmi szempontból javasolt kezelések egységesebb átláthatósága érdekében ún. kezelési egységeket (KE) állapítottunk meg, melyeket hasonló jellegű élőhelyfoltok alkotnak. A kezelési egységek lehatárolása nem követi az ingatlan nyilvántartási határokat, mivel a valós és a tényleges területhasználat ettől jelentősen eltérhet. A kezelési egységek lefedik a teljes tervezési területet, tartalmaznak jelölő és nem jelölő élőhelytípusokat egyaránt. A kezelési egységeknél meghatározzuk azon intézkedéseket, melyeket a jelölő élőhely és/vagy a faj megőrzése érdekében javasolunk, illetve az élőhely-fejlesztési, kutatás-monitorozási feladatokra, lehetőségekre is kitérünk.

KE-1 kezelési egység

(1) Meghatározása: ürmös pusztagyeppek; szikes rétek, bennük a mélyebb térszínen szikes mocsarak; löszgyeppek (ma ezek jelentős része löszgyep eredetű, enyhén szikesedő cickórós gyeppek) és jellegtelen félszáraz gyeppek

(2) Érintettség vizsgálata:

- élőhelyek ÁNÉR-kódja: F1a – Ürmöspuszták
- F1b – Cickórós puszták
- F2 – Szikes rétek
- H5a – Löszgyeppek, kötött talajú sztyeprétek

- OC – Jellegtelen száraz-félszáraz gyepek
- Natura 2000 élőhely: 1530 - Pannon szikes sztyeppék és mocsarak
6250 - Síksági pannon löszgyepek

(3) Gazdálkodási jellegű kezelési javaslatok

a) Kötelező előírások és korlátozások

A 269/2007. (X. 18.) Korm. Rendelet tartalmazza a NATURA 2000 gyepterületek fenntartásának kötelezően betartandó földhasználati szabályait.

b) Önkéntesen vállalható előírások

Kód Gyepterületre vonatkozó előírások

GY01 Felülvetés nem megengedett.

GY05 Tápanyag-utánpótlás csak a legelő állatok által elhullajtott ürüleből származhat, trágya kijuttatása tilos.

GY14 Felázott talajon mindennemű munkavégzés tilos.

GY31 A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságnak be kell jelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket, cserjefoltokat a működési terület szerint érintett NPI-val egyeztetni kell.

GY40 Legeltetési sűrűség 0,2-0,4 ÁE/ha.

GY59 Legeltetési terv készítése és egyeztetése szükséges a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal.

GY64 Kaszáló sarjülegeltetését a kaszálás napjától számított 30 napon belül megkezdeni tilos.

GY89 10 ha-nál nagyobb tábla esetében minden szárazzásánál, kaszálásnál a táblát két egyenlő részre kell osztani, az első 50% szárazzásának, kaszálásának befejezése után a másik 50% szárazzását, kaszálását csak 10 nappal később lehet elkezdeni.

GY93 5-10% kaszátlan terület meghagyása parcellánként.

GY98 A kaszátlan területet kaszálásenként más helyen kell kialakítani.

GY116 A területen trágyadepónia, széna és szalmakazlak elhelyezése tilos.

(4) Élőhely-rekonstrukciós és élőhely-fejlesztési javaslatok

A kezelési egységben élőhelyfejlesztésre és élőhelyrekonstrukcióra vonatkozó javaslatot nem teszünk.

(5) Erdőtelepítésre vonatkozó javaslat

Erdőtelepítésre vonatkozó javaslatunk nincs.

(6) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok

A kezelési egységben gazdálkodáshoz nem köthető kezelési és fenntartási javaslatot nem teszünk.

(7) Kezelési javaslatok, indoklása

Az élőhelyek természetes állapotukban való megőrzése és a hagyományos tájhasználat fenntartása érdekében a legeltetés (elsősorban szarvasmarhával) a legelőnyösebb hasznosítási mód az élőhely fiziognómiája, növényzete és állatvilága megőrzésére, természeti állapotának javítására. Amennyiben ez nem lehetséges, akkor évi egyszeri, nyár eleji, június 15-e utáni könnyűgépes kaszálás javasolt zárványterületek létrehozása nélkül, bűvósávok, kaszátlan területek meghagyásával. A 10 hektárnál nagyobb kaszálóterületek kaszálását több részletben, egymást követően minimum 10 nappal ajánlott végezni a kistermetű állatfajok védelme érdekében. Mindennemű mezőgazdasági gyepfózam fokozására használt beavatkozás (pl. trágyázás, fogasolás) és a trágyatárolás kifejezetten káros hatású lehet a területen, mivel

átalakítja a gyepterület szerkezetét, és gyomosodáshoz, degradációhoz vezet. A terület mai arculatát a vízállapota határozza meg, így kerülendő annak megváltoztatása: belvizes területeit meg kell óvni a levezetéstől. Az inváziós, tájidegen (pl. *Elaeagnus angustifolia*) és némely őshonos fa- és cserjefajok (*Rosa spp.*) visszaszorítása (őshonos fajok) és eltávolítása (tájidegen fajok) kiemelten fontos feladat a gyepterületek fenntartása szempontjából. A lágyszárú fajok közül a közönséges selyemkóró terjedésének megakadályozása és visszaszorítása külön figyelmet érdemel.

KE-2 kezelési egység

(1) **Meghatározása:** a kiskécskű aszat (*Cirsium brachycephalum*) élőhelyeül szolgáló, géppel nem vagy nehezen járható és kaszálható szikes mocsarak és szikes rétek.

(2) **Érintettség vizsgálata:**

- élőhelyek ÁNÉR-kódja: F2 – Szikes rétek
B6 – Zsiókás, kötő kákás és nádas szikes vizű mocsarak
- Natura 2000 élőhely: 1530 – Pannon szikes sztyeppék és mocsarak

(3) **Gazdálkodási jellegű kezelési javaslatok**

a) **Kötelező előírások és korlátozások**

A 269/2007. (X. 18.) Korm. Rendelet tartalmazza a NATURA 2000 gyepterületek fenntartásának kötelezően betartandó földhasználati szabályait.

b) **Önkéntesen vállalható előírások**

Kód Gyepterületre vonatkozó előírások

- GY14 Felázott talajon mindennemű munkavégzés tilos.
- GY19 Legeltetéssel és szükség esetén tisztító kaszálással történő hasznosítás.
- GY25 A területen lévő cserjék irtása és eltávolítása kötelező.
- GY31 A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságának be kell jelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket, cserjefoltokat a működési terület szerint érintett NPI-val egyeztetni kell.
- GY40 Legeltetési sűrűség 0,2-0,4 ÁE/ha.
- GY59 Legeltetési terv készítése és egyeztetése szükséges a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal.
- GY77 Kaszálás szeptember 1. után lehetséges.
- GY88 3 ha-nál nagyobb tábla esetében minden szárazzásánál, kaszálásnál a táblát két egyenlő részre kell osztani, az első 50% szárazzásának, kaszálásának befejezése
- GY96 20-30% kaszátlan terület meghagyása parcellánként.
- GY98 A kaszátlan területet kaszálásenként más helyen kell kialakítani.

(4) **Élőhely-rekonstrukciós és élőhely-fejlesztési javaslatok**

A kezelési egységbe tartozó szikes mocsarak jó természeti állapota nem indokolja az élőhely-rekonstrukciót.

(5) **Erdőtelepítésre vonatkozó javaslat**

Erdőtelepítésre vonatkozó javaslatunk nincs.

(6) **Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok**

A kezelési egységben gazdálkodáshoz nem köthető kezelési és fenntartási javaslatot nem teszünk.

(7) Kezelési javaslatok, indoklása

A kezelési egységet a kiskécskű aszat (*Cirsium brachycephalum*) fenntartása érdekében jelöltük ki, ennek megfelelően a területen kizárólag a legeltetéses állattartás alkalmazását, ill. folytatását javasoljuk. Amennyiben ez nem lehetséges, akkor évi egyszeri, nyár végi (szeptember 1-je után), az aszat termésszórását követő könnyűgépes kaszálás javasolt zárványterületek létrehozása nélkül, bűvósávok meghagyásával. Nyári kaszálás esetén legalább 20-30% kaszátlan terület meghagyása szükséges a kiskécskű aszat fennmaradása érdekében. Az élőhely mai arculatát a vízállapota határozza meg, így kerülendő annak megváltoztatása, belvizes területeit meg kell óvni a levezetéstől. Az inváziós, tájidegen fa- és cserjefajok (pl. *Elaeagnus angustifolia*) eltávolítása és némely őshonos fa- és cserjefaj (pl. *Rosa spp.*) visszaszorítása kiemelten fontos feladat a gyepterületek fenntartása szempontjából.

KE-3 kezelési egység

(1) Meghatározása: szántóföldek

(2) Érintettség vizsgálata:

- élőhelyek ÁNÉR-kódja: T1 – Egyéves, intenzív szántóföldi kultúrák
- Natura 2000 élőhely: -

(3) Gazdálkodási jellegű kezelési javaslatok

a) Kötelező előírások és korlátozások

A szántóterületeken kötelező előírás nincs, de amennyiben az élőhely rekonstrukciója megkezdődik, akkor a 269/2007. (X. 18.) Korm. Rendeletben megfogalmazott, a NATURA 2000 gyepterületek fenntartását célzó, kötelezően betartandó földhasználati szabályok lesznek érvényesek rá.

b) Önkéntesen vállalható előírások

1) A veszélyeztető hatás mérséklését szolgáló önkéntesen vállalható előírások

Kód Szántóterületekre vonatkozó előírások

- SZ14 A parcella szélein legalább 3 m széles növényvédőszer-mentes táblaszegélyt kell hagyni, ahol szükség esetén mechanikai gyomirtást kell végezni.
- SZ34 Istállótrágya kijuttatásának mértéke, éves átlagban nem haladhatja meg a 100 q/ha-t.
- SZ35 Tápanyag-utánpótlás során a műtrágyával kijuttatott nitrogén hatóanyag mennyisége nem haladhatja meg a 90 kg/ha/év mértéket.
- SZ49 Az időszakos és állandó vízállások körül 3 méteres szegélyben talajművelés nem végezhető.

2) A visszagyepesítés, rekonstrukció utáni állapotra vonatkozó önkéntesen vállalható előírások

- SZ54 Szántó füves élőhelyé alakítása, későbbi kezelés nélküli spontán felhagyással, kivéve az inváziós növényfajok irtását.
- SZ55 Szántó füves élőhelyé alakítása, lucernakultúrát követő spontán gyepesedéssel.
- SZ58 Őshonos fafajokból és cserjefajokból álló erdő telepítése, korábbi erdőterületen lehetséges.
- SZ60 Magvetéshez kizárólag a közeli természetes gyepről származó magkeveréket, illetve kaszálékot szabad felhasználni.
- SZ64 A telepítést követő évtől legalább évi egyszeri kaszálás, illetve kíméletes, pásztoroló legeltetés szükséges.

- SZ65 A vetést követő egy vagy két évben júliusi tisztító kaszálást kell végezni a nedves szántó gyomfajainak visszaszorítására.
- SZ67 Természetbarát gyepesítés, termőhelytől függően üde rét vagy száraz gyep kialakulásának elősegítése. Tájidegen magkeverék használata tilos, csak a termőhelyre jellemző őshonos fajok vethetők.
- SZ68 A parcella körül természetes talajvédelmet szolgáló táblaszegély fenntartása, illetve telepítése, amelynek őshonos cserjékből vagy fákból álló sövény, illetve fasor kell legyen. A táblaszegély inváziós cserje és fafajoktól való mentességét, kizárólag mechanikai eszközökkel, biztosítani kell.

(4) Élőhely-rekonstrukciós és élőhely-fejlesztési javaslatok

Élőhelyfejlesztésként a szántóterületek rekonstrukcióját, visszagyepesítését javasoljuk az előző fejezet idevonatkozó pontjai alapján.

(5) Erdőtelepítésre vonatkozó javaslat

Erdőtelepítésre vonatkozó javaslatunk nincs.

(6) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok

A kezelési egységben gazdálkodáshoz nem köthető kezelési és fenntartási javaslatot nem teszünk.

(7) Kezelési javaslatok, indoklása

E Natura 2000 területen nem indokolt a szántóföldek fenntartása, így azok visszagyepesítését javasoljuk. E kis foltokat viszonylag jó állapotú gyepek veszik körül, így az onnan gyűjtött őshonos fajok magvaiból, terméseiből végzett magvetés a legeredményesebb visszagyepesítési módszer, viszont a szántók felhagyásával és spontán gyepesedéssel is sikeresen kialakítható a gyeptakaró. Utóbbi esetben gyomfajok megjelenése miatt évi minimum kétszeri kaszálás ajánlható.

A szántóföldi művelés során a kemikáliák és növényvédő szerek kiszórandó mennyiségének minimalizálását javasoljuk. Az egyébként szikesedésre hajlamos szántókon annak kialakulását fokozó öntözést nem javasoljuk, viszont a terület arculatát kialakító vízállapot megőrzése kiemelt célnak tekinthető, így a meliorációs tevékenységek megszüntetését ajánljuk.

KE-4 kezelési egység

(1) Meghatározása: nem szikes vagy csekély mértékben szikesedő nádasok.

(2) Érintettség vizsgálata:

- élőhelyek ÁNÉR-kódja: B1a – Nem tűzegképző nádasok, gyékényesek és tavikákások
- Natura 2000 élőhely: -

(3) Gazdálkodási jellegű kezelési javaslatok

a) Kötelező előírások és korlátozások

A 269/2007. (X. 18.) Korm. Rendelet tartalmazza a NATURA 2000 gyepterületek és nádasok fenntartásának kötelezően betartandó földhasználati szabályait.

b) Önkéntesen vállalható előírások

Kód Vizes területekre vonatkozó előírások

- V01 A területen, a növényvédelmet kizárólag vizekre és vízben élő szervezetekre nem veszélyes minősítésű anyagokkal és kizárólag inváziós növényfajok irtása céljából lehet végezni.
- V05 Vegyszer használata kizárólag fainjektálás során lehetséges.
- V06 A működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság által kijelölt területen tilos a nádaratás

(4) Élőhely-rekonstrukció és élőhely-fejlesztési javaslatok

Nincs a kezelési egységben élőhelyfejlesztésre vonatkozó javaslat.

(5) Erdőtelepítésre vonatkozó javaslat

Erdőtelepítésre vonatkozó javaslatunk nincs.

(6) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok

A kezelési egységben gazdálkodáshoz nem köthető kezelési és fenntartási javaslatot nem teszünk.

(7) Kezelési javaslatok, indoklása

A nádasok fészkelőhelyül szolgálnak egyes madárfajok számára, így a nádasok kaszálását a HNPI-val egyeztetett feltételek mellett javasoljuk. A nádasokban megtelepedő inváziós növényfajok állományainak lehetőleg mechanikus visszaszorítása elengedhetetlen, viszont a vegyszerhasználatot csak korlátozott feltételek mellett javasoljuk.

KE-5 kezelési egység

(1) Meghatározása: őshonos fafajok (fehér nyár) alkotta erdősávok, facsoportok őshonos és tájidegen cserjékkel.

(2) Érintettség vizsgálata:

- élőhelyek ÁNER-kódja: RB – Őshonos fafajú puhafás jellegű pionír erdők
- Natura 2000 élőhely: -

(3) Gazdálkodási jellegű kezelési javaslatok

a) Kötelező előírások és korlátozások

A Natura 2000 területekre vonatkozó gazdálkodási jellegű kötelező előírások és korlátozások a kezelési egység élőhelytípusaira nincsenek a fenntartási terv elfogadásának időpontjában.

b) Előírás-javaslatok:

Kód Erdőterületekre vonatkozó előírások

- E06 Idegenhonos fafajok telepítésének mellőzése.
- E18 A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során.
- E51 Felújítás táj- és termőhelyhonos fafajokkal, illetve faállomány típusokkal.
- E58 Az erdősítések során a természetes erdőtársulásnak megfelelő elegyfajok biztosítása.
- E68 Totális gyomirtó szerek használata csak intenzíven terjedő, inváziós fafajok ellen alkalmazható a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt előzetes egyeztetést követően.
- E70 Az intenzíven terjedő fafajok elleni vegyszer használata a következő előírások mellett:
- Az ellenőrizhetőség biztosítása érdekében a vegyszerbe minden esetben színező anyag keverése.
 - Javasolt alkalmazási idő: július-augusztus.

- Alkalmazás – a fásszárú fajok visszaszorítása érdekében – kéregre kenéssel, tuskóecseteléssel, fainjektálással, nem légi úton történő permetezéssel, ártéren – a gyalogakác kivételével – fainjektálással.
- Az alkalmazható szerek lehetőleg környezetbarát, gyorsan felszívódó hatóanyagúak, szelektív kijuttatásra alkalmasak legyenek, melyek levélen vagy kambiumon keresztül felszívódnak és a növény sarjadásmentes irtását biztosítják.
- Csak erdészeti felhasználásra is engedélyezett készítmények alkalmazása (az engedélyokiratban foglalt módon, az egyéb vonatkozó jogszabályi előírások betartásával, a kijuttatáshoz szükséges hatósági engedélyek birtokában).
- Megfelelő vastagságú egyedek esetében injektálás, kéreghántás vagy levágás után a vágásfelület pontpermetezése, illetve kenése útján alkalmazható vegyszer.
- Vékonyabb egyedek, illetve korábbi kezelés után kihajtó sarjak esetében levélen felszívódó gyomirtó alkalmazása, csöppenésmentes kijuttatással.

GY123 A fás legelő fainak felújítását a megjelenő újulat megőrzése, vadak és legelő állatok elleni megvédésével biztosítani kell.

(4) Élőhely-rekonstrukciós és élőhely-fejlesztési javaslatok

Nincs a kezelési egységben élőhelyfejlesztésre vonatkozó javaslat.

(5) Erdőtelepítésre vonatkozó javaslat

A kezelési egység területén az erdőterületek, facsoportok és faegyedek fenntartása indokolt. Az esetleges felújítás során őshonos, a tájegységre jellemző fafajok telepítése szükséges.

(6) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok

A kezelési egységben gazdálkodáshoz nem köthető kezelési és fenntartási javaslatot nem teszünk.

(7) Kezelési javaslatok indoklása

A kezelési egységben az őshonos, a tájegységre jellemző erdők kialakítására célszerű törekedni, jelen esetben a kocsányos tölgy alkotta sziki tölgyesek megőrzésére, esetleg rekonstrukciójára. A területen található erdőterületek értékét szegényes aljnövényzetük miatt kizárólag a faállományuk adja, amely az árnyékhatásuk miatt az erdőszytepp fajok fennmaradását segíti elő, és odúlakó madárfajok megtelepedését szolgálja. Ezeken a területeken idegenhonos fajokkal erősen fertőzött állományok találhatóak, bennük az amerikai kőris, a fehér akác, a keskenylevelű ezüstfa és a gyalogakác kiterjedt állományainak visszaszorítása elengedhetetlen. Az erdőállományok gyérítése, véghasználata során kiemelten fontos az őshonos fafajokkal (pl. kocsányos tölgy, fehér nyár, tatár juhar) való felújítás, viszont a vágásterületen, később a fiatalos állományban is szükséges inváziós fajok visszaszorítása mechanikus, vagy amennyiben szükséges, vegyszeres (lebomlók használatával) úton.

KE-6 kezelési egység

(1) Meghatározása: adventív fafajok (pl. fehér akác, kanadai nyár) alkotta, degradált erdőterületek, erdősávok, fasorok.

(2) Érintettség vizsgálata:

- élőhelyek ÁNÉR-kódja: S2 – Nemesnyárasok

RDb - Őshonos lombos fafajokkal elegyes idegenhonos lombos és vegyes erdők

- Natura 2000 élőhely: -

(3) *Gazdálkodási jellegű kezelési javaslatok*

a) *Kötelező előírások és korlátozások*

b) A Natura 2000 területekre vonatkozó gazdálkodási jellegű kötelező előírások és korlátozások a kezelési egység élőhelytípusaira nincsenek a fenntartási terv elfogadásának időpontjában.

c) *Önkéntesen vállalható előírások*

d) *Kód Erdőterületekre vonatkozó előírások*

E51 Felújítás táj- és termőhelyhonos fajokkal, illetve faállomány típusal.

E58 Az erdősítések során a természetes erdőtársulásnak megfelelő elegyfajok biztosítása.

E68 Totális gyomirtó szerek használata csak intenzíven terjedő, inváziós fajok ellen alkalmazható a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt előzetes egyeztetést követően.

E70 Az intenzíven terjedő fajok elleni vegyszer használata a következő előírások mellett:

- Az ellenőrizhetőség biztosítása érdekében a vegyszerbe minden esetben színező anyag keverése.

- Javasolt alkalmazási idő: július-augusztus.

- Alkalmazás – a fásszárú fajok visszaszorítása érdekében – kéregre kenéssel, tuskóecseteléssel, fainjektálással, nem légi úton történő permetezéssel, ártéren – a gyalogakác kivételével – fainjektálással.

- Az alkalmazható szerek lehetőleg környezetbarát, gyorsan felszívódó hatóanyagúak, szelektív kijuttatásra alkalmasak legyenek, melyek levélen vagy kambiumon keresztül felszívódnak és a növény sarjadásmentes irtását biztosítják.

- Csak erdészeti felhasználásra is engedélyezett készítmények alkalmazása (az engedélykiratban foglalt módon, az egyéb vonatkozó jogszabályi előírások betartásával, a kijuttatáshoz szükséges hatósági engedélyek birtokában).

- Megfelelő vastagságú egyedek esetében injektálás, kéreghántás vagy levágás után a vágásfelület pontpermetezése, illetve kenése útján alkalmazható vegyszer.

- Vékonyabb egyedek, illetve korábbi kezelés után kihajtó sarjak esetében levélen felszívódó gyomirtó alkalmazása, csöppenésmentes kijuttatással.

(4) *Élőhely-rekonstrukciós és élőhely-fejlesztési javaslatok*

Nincs a kezelési egységben élőhelyfejlesztésre vonatkozó javaslat.

(5) *Erdőtelepítésre vonatkozó javaslat*

A terület rekonstrukciója javasolt a fehér akác és a kanadai nyárfa állomány lecserélésével őshonos, a tájegységre jellemző fajokra (pl. kocsányos tölgy).

(6) *Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok*

A kezelési egységben gazdálkodáshoz nem köthető kezelési és fenntartási javaslatot nem teszünk.

(7) *Kezelési javaslatok indoklása*

A kezelési egységet az ültetett tájidegen fajok (pl. akác, kanadai nyár) alkotják, melyek jelenléte nem indokolt a Natura 2000 területen és erősen veszélyeztetik sarjadásukkal, spontán terjedésükkel az őshonos gyepterületeket és fokozzák azok feldarabolódását, fragmentációját. Ezek alapján szükségzerű lenne ezen állományok lecserélése őshonos fajokra (pl. kocsányos tölgy, tatár juhar).

KE-7 kezelési egység

(1) **Meghatározása:** bolygatott, gyomfajok alkotta degradált gyepes élőhelyek inváziós cserjefajokkal

(2) **Érintettség vizsgálata**

- élőhelyek ÁNÉR-kódja: OC - Jellegtelen száraz-félszáraz gyeppek
OF - Magaskórós ruderalis gyomnövényzet
- Natura 2000 élőhely: -

(3) **Gazdálkodási jellegű kezelési javaslatok**

e) **Kötelezően betartandó előírások**

A 269/2007. (X. 18.) Korm. Rendelet tartalmazza a NATURA 2000 gyepterületek fenntartásának kötelezően betartandó földhasználati szabályait.

f) **Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok**

Kód Gyepterületekre vonatkozó előírások

- GY27 Nem speciális növényvédő szer kijuttatása esetén inváziós fásszárúak vegyszeres irtása, a területileg illetékes hatóság engedélye alapján lehetséges.
- GY28 A gyeppek cserjésedését meg kell akadályozni, azonban a szórtan jelentkező őshonos cserjék megőrzésére törekedni kell.
- GY81 A gyepet évente legalább kétszer kell kaszálni.

(4) **Élőhely-rekonstrukciós és élőhely-fejlesztési javaslatok**

Nincs a kezelési egységben élőhelyfejlesztésre vonatkozó javaslat.

(5) **Erdőtelepítésre vonatkozó javaslat**

A terület gyepként való rekonstrukciója javasolt, de amennyiben erdőterületként történne a további hasznosítása, abban az esetben az invazív fajok lecserélése szükséges őshonos, a tájegységre jellemző fajokra.

(6) **Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok**

A kezelési egységben gazdálkodáshoz nem köthető kezelési és fenntartási javaslatot nem teszünk.

(7) **Kezelési javaslatok indoklása**

Kis területű, bolygatott élőhelyek tartoznak ide, melyek korábbi tanyák és gazdaságok helyén vagy szántóföldek szegélyében jöttek létre. Ezeket természetes gyeppek övezik, amelyek a későbbiekben magkészletként biztosíthatják regenerációjukat, viszont a gyomfajok és a tápanyagtöbblet csökkentésére kezdetben évente többszöri, legalább kétszeri kaszálás szükséges. Az inváziós gyomfajok (pl. *Elaeagnus angustifolia*) komoly egyedszámban vannak jelen ezeken az élőhelyeken, ezért kiemelten fontos a drasztikus visszaszorítások, mivel főként innen terjednek tovább a belső területekre.

KE-8 kezelési egység

(1) **Meghatározása:** aszfaltozott műutak

(2) **Érintettség vizsgálata:**

- élőhelyek ÁNÉR-kódja: U11
- Natura 2000 élőhely: -

(3) Gazdálkodási jellegű kezelési javaslatok

a) Kötelező előírások és korlátozások

Gyeppek esetén a kötelezően betartandó előírásoknál a NATURA 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X.18.) Korm. rend. előírásait szükséges alapul venni.

b) Önkéntesen vállalható előírások

Kód Gyepterületekre vonatkozó előírások

GY107 Az inváziós gyomok virágzásban történő kaszálása kötelező.

GY108 Erősen fertőzött foltokat sokkoló kaszálással évente legalább háromszor kezelni kell.

(4) Élőhely-rekonstrukciós és élőhely-fejlesztési javaslatok

A kezelési egység területére vonatkozóan élőhelyrekonstrukciós vagy élőhelyfejlesztési javaslat nem merül fel.

(5) Erdőtelepítésre vonatkozó javaslat

Erdőtelepítésre vonatkozó javaslatunk nincs a területen, de amennyiben arra kerülne sor, akkor tájegységre jellemző őshonos fa- (pl. kocsányos tölgy, tatárjuhar) telepítését javasoljuk a területen és a műutak mentén.

(6) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok

A kezelési egységben gazdálkodáshoz nem köthető kezelési és fenntartási javaslatként a tanyák évi egyszeri kaszálással történő gyommentesítést, invázió fajok (pl. keskenylevelű ezüstfa) visszaszorítását és a terület lakossági szemét mentes állapotban való fenntartását javasoljuk.

(7) Kezelési javaslatok indoklása

A műutak degradált szegélyeinek regenerációját a szomszédos gyepterületek magkészletként biztosíthatják, viszont a – főként invázió – gyomfajok csökkentésére kezdetben évente legalább egyszeri kaszálás szükséges. Az invázió gyomfajok (pl. *Elaeagnus angustifolia*) komoly egyedszámban vannak jelen ezeken az élőhelyeken, ezért kiemelten fontos ezen állományok drasztikus visszaszorítása, mivel főként innen terjednek tovább a belső területekre.

3.2.2. Élőhely-rekonstrukció és élőhelyfejlesztés

Az élőhely-rekonstrukciós, fejlesztési lehetőségek előírászerűen a kezelési egységekben (KE), a 3.2.1. fejezetben belül bedolgozva is megjelennek az önkéntesen vállalható kezelési előírások között.

3.2.2. Élőhely-rekonstrukció és élőhelyfejlesztés

Az élőhely-rekonstrukciós és élőhely-fejlesztési javaslatok a kezelési egységek szerint kerültek kifejtésre.

3.2.3. Fajvédelmi intézkedések

A területen előforduló D populációs indexű fajokra vonatkozó fajvédelmi intézkedések.

A **kisfészekű aszat** (*Cirsium brachycephalum*) fennmaradása érdekében a szikes rétek és mocsarak évi egyszeri, nyár közepi – szarvasmarhával történő – áthajtása ajánlott, hogy nyílt felszín jöhessen létre e faj csírázásának elősegítése érdekében. Mivel meglehetősen vízigenyes e faj, így a terület vízállapotának fenntartása szükséges, és a csapadékvíz levezetése kerülendő a területen.

A **dunai tarajosgöte** (*Triturus dobrogicus*) és a **vöröshasú unka** (*Bombina bombina*) védelme érdekében megfogalmazott intézkedések:

- Javasolt a terület időszakos vízü élőhelyeinek (mocsarak, kubikgödrök, árkok) megőrzése, a terület hidrológiai viszonyait negatívan érintő vízelvezetések mellőzése. Fontos a szikes gyepi élőhelyek megőrzése, természetességi állapotuk javítása (megfelelő intenzitású legeltetés, inváziós fajok visszaszorítása). Indokolt környezetkímélő szántóföldi gazdálkodás folytatása a terület táji környezetében. Javasolt a jelenlegi illegális hulladéklerakók felszámolása, a további lerakások megakadályozása. Indokolt intézkedéseket tenni a terepmotoros tevékenység visszaszorítására (főként a felhagyott lőtéren).
- A mocsári növényzettől sűrűn benőtt vizes élőhelyeken indokolt a növényzet részleges visszaszorítása. Szintén indokolt lehet a feltöltődő vizes élőhelyek (különösen a nagyobb kiterjedésű vályogvető gödör) részleges kotrása, illetve egyes – egyéb jelentős fajok szempontjából kevésbé értékes – mederrészek kimélyítése.

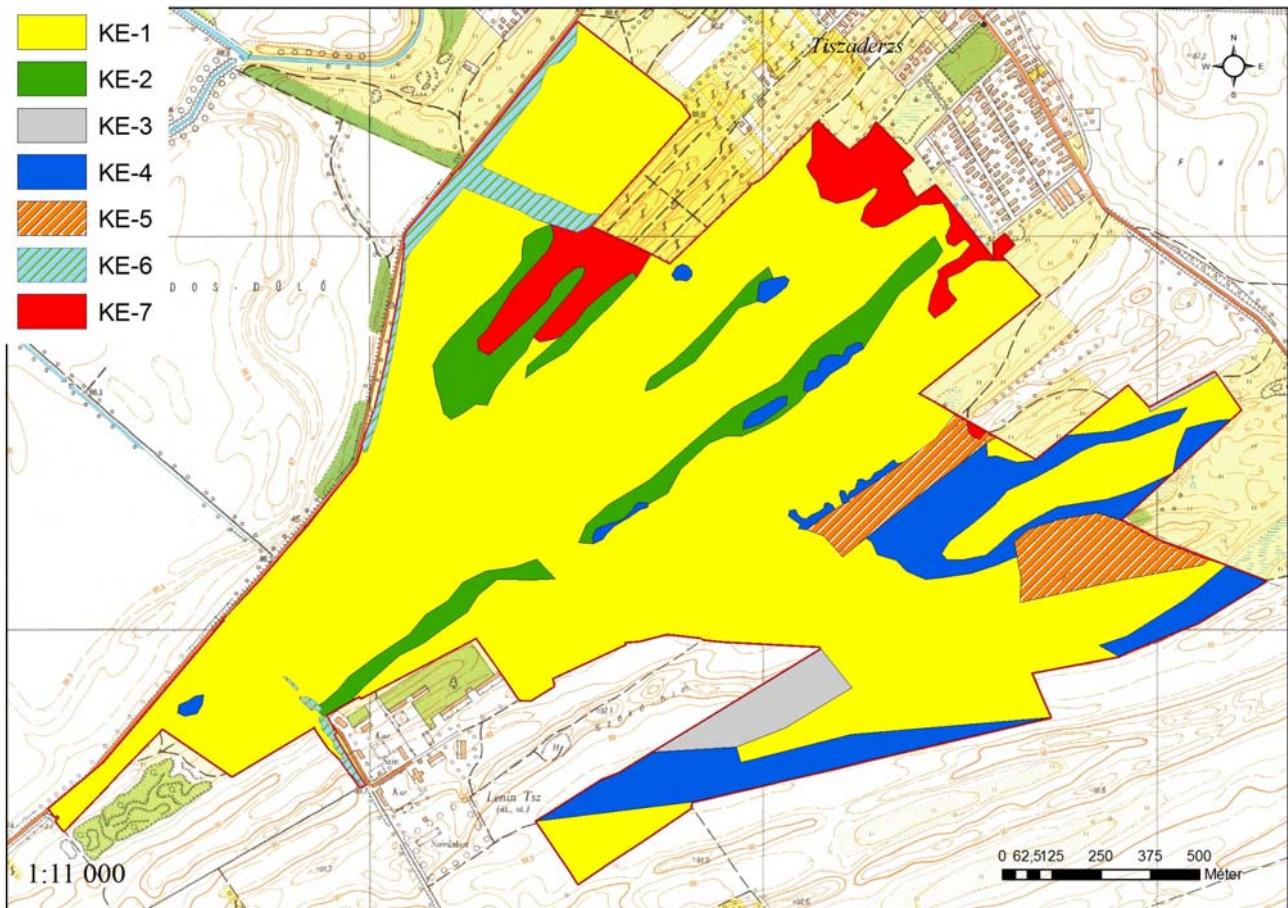
3.2.4. Kutatás, monitorozás.

A kisfészekű aszat (*Cirsium brachycephalum*) rendkívül alacsony egyedszáma miatt állományméret-változásának nyomon követésére évi egy- vagy kétszeri, a virágzási időszakban (július-augusztus) elvégzendő terepbejárást javasolunk. A drasztikus populációméret csökkenés okainak felderítése fontos feladat.

A jelölő kétélűfajok monitorozását optimális esetben évente, minimálisan ötévente megismételt, standardizált mintavételezéssel indokolt elvégezni. Mindkét faj esetén rendkívül nehéz a valós egyedszámot megbecsülni, az egyedszám több nagyságrendet elérő fluktuációja pedig az eredmények értékelhetőségét nehezíti. Mintavételi helyeket javasolt természetes mocsárfoltokban, valamint kubikgödrökben kijelölni. A dunai tarajosgöte esetén palackcsapdázás, valamint transzekt mentén végzett peteszámlálás, a vöröshasú unka esetén akusztikus, valamint transzekt mentén végzett vizuális felmérés a javasolt módszer.

3.2.5. Mellékletek

A gazdálkodáshoz és egyéb területhasználathoz köthető kezelési egységek megjelenítése.

3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében

3.3.1. Agrártámogatások

3.3.1.1. Jelenlegi működő agrártámogatási rendszer

A jelenleg hatályos Mezőgazdasági Parcella Azonosító Rendszer alapján az Úrbéri-legelő 2000 területe az alábbi azonosítóval jelzett fizikai blokkokban található:

MEPAR Blokkazonosító	teljes terület (ha)	támogatható terület (ha)	KAT

A fizikai blokkokban gazdálkodó mezőgazdasági termelők számára az alábbi agrártámogatási források érhetőek el:

Egységes területalapú támogatás (SAPS)

A támogatás mértékéről évente a Vidékfejlesztési Miniszter dönt miniszteri rendeletben. Jelenleg a 23/2013. (IV.9.) VM rendelet hatályos. A támogatási összeg megközelítőleg 65.000 Ft/ha/gazdálkodási év. A támogatás igénybevételének feltétele, hogy a gazdálkodó maradéktalanul tartsa be az 50/2008.(IV.24.) FVM rendeletben foglaltakat, amely a Helyes Mezőgazdasági és Környezeti állapot feltételrendszereit tartalmazza.

Agrár-környezetgazdálkodási támogatás (AKG)

Középhosszú távú (5 gazdálkodási év) támogatási rendszer, melynek feltételeit a Vidékfejlesztési Miniszter által kiadott miniszteri rendelet szabályozza. Jelenlegi, 2009. és 2014. közötti időszakban a 61/2009. (V.14.) FVM rendelet hatályos. Az Úrbéri-legelőre vonatkozóan a támogatási rendelet gyep hasznosítási irányú horizontális célprogramjai vehetőek igénybe, ugyanis a tervezési terület nem esik bele a Magas Természeti Értékű Területek zónalehatárolásaiba. Szakembereink álláspontja szerint a terület hosszú távú fenntartásához elegendőek a horizontális célprogramokban elérhető kiegészítő támogatások. Az elérhető támogatás mértéke az extenzív gyepgazdálkodás célprogramban legeltetéses hasznosítás esetén 77 Eurónak megfelelő forintösszeg, kaszálásos hasznosítás esetén 40 Eurónak megfelelő forintösszeg. Ökológiai gyepgazdálkodás célprogramban legeltetéses hasznosítás esetén 85 Eurónak megfelelő forintösszeg, kaszálásos hasznosítás esetén 48 Eurónak megfelelő forintösszeg érhető el.

Az erdőterületekre vonatkozóan az erdő-környezetvédelmi célprogramok kifizetései vehetők igénybe a 124/2009. (IX.24.) FVM rendelet alapján.

Kötelező földhasználati előírások ellenértékéért igényelhető kompenzációs jellegű kifizetések

Tekintettel arra, hogy a 269/2007. (X. 18.) Korm. rendelet alapján földhasználati előírások vannak hatályban a gyepterületekre vonatkozóan, a 128/2007. (X.31.) FVM rendelet alapján a Natura 2000 gyepterületeken történő gazdálkodáshoz területalapú, kompenzációs támogatás vehető igénybe, melynek értéke 38 EUR/ha évente.

Ehhez hasonlóan, a Natura 2000 célkitűzéseket érvényre juttató jogszabályok végrehajtásával érintett, az Országos Erdőállomány Adattárban nyilvántartott erdőrészlet területén felmerülő költségek és jövedelem kiesés ellentételezése céljából a 41/2012 (IV. 27.) VM rendelet alapján a magánkézben lévő, Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz kompenzációs támogatás igényelhető, mely az erdő természetességétől, a faállomány korától és összetételétől függően évente 40-230 EUR/ha lehet.

Nem termelő mezőgazdasági beruházások

A 33/2008. (III.27.) FVM rendelet alapján támogatás vehető igénybe olyan földhasználati intézkedésekre, amelyek gazdálkodáshoz közvetlenül nem kapcsolódnak, ugyanakkor a vidéki táj értékeinek, állat- és növényvilágának fennmaradását szolgálják, ez által növelik a Natura 2000 területek közjóléti értékét, illetve hozzájárulnak a környezetgazdálkodási célok teljesítéséhez.

Kedvezőtlen Adottságú Területek támogatása (25/2007. (IV.17.) FVM rendelet)

Ez az intézkedés támogatási lehetőséget biztosít a kedvezőtlen természeti adottságokkal rendelkező területeken gazdálkodók részére az 1257/1999/EK tanácsi rendeletének 19-20. cikkelyei alapján.

A kedvezőtlen adottságú területek (KAT) támogatásának célja a fenti rendelet 19. cikkében, valamint 20. cikkében meghatározott, a gazdálkodás eredményességét kedvezőtlenül befolyásoló gazdasági, társadalmi és természeti tényezők hatásainak részbeni kompenzációja. A KAT támogatás a Natura 2000 támogatással együtt igényelhető.

3.3.1.2. Javasolt agrártámogatási rendszer

Kifejezetten Natura 2000 területekre jelenleg a Natura 2000 gyep- és erdőterületekre vonatkozóan létezik kompenzációs kifizetés. Látható azonban, hogy jelenleg nincsen hatályban szántó és halastó művelési ágú, valamint egyéb természetvédelmi szempontból fontos élőhelyre (láprét, vizes élőhelyek stb.) kidolgozott földhasználati előírás, illetve ez alapján kompenzációs

kifizetés. Ebből adódóan ezekre a területekre csupán az egyéb földhasználati korlátozások (nitrát területekre, védett területekre vonatkozó) vannak érvényben, speciális faj és élőhelyvédelmi intézkedések nincsenek.

A Natura 2000 gyepterületekre vonatkozó jelenlegi földhasználati előírások általános értelemben olyan gyephasználatot támogatnak, amely országos léptéket tekintve általában szükségesek a gyepek természetességének megőrzéséhez. Ugyanakkor általánosságukból következően nem képesek kezelni olyan helyi és speciális problémákat, amelyek éppen a jelölő értékek miatt fontosak (egyes kivételes esetekben akár ellent is mondhatnak a Natura 2000 célkitűzéseknek). A fenntartási terv egyik szerepe éppen azoknak a lokális kezelési feladatoknak a meghatározása, amelyek támogatási rendszerbe való beépítése a Natura 2000 célkitűzések szempontjából szükséges.

A Kenderesi legelő fenntartási tervének tanulságai alapján az agrártámogatási rendszer módosításával, bővítésével, kiegészítésével kapcsolatban a javaslatok két szintre bontva képzelhetők el:

Kötelező szint: A terület jelenlegi állapotának megőrzése érdekében szükséges tevékenységek, amelyeket minden Natura 2000 földhasználóra kötelező érvényűen szükséges érvénybe léptetni. Ez a kötelező földhasználati szabályok kibővítésével, illetve a meglévő szabályok módosításával/összehangolásával, és a hozzájuk kapcsolódó kompenzációs kifizetések megváltoztatásával léptethető életbe. Az Úrbéri-legelő Natura 2000 terület vonatkozásában ebbe a körbe illeszthető eszközök a következők:

- A Natura 2000 gyepterületekre vonatkozó egyes jelenlegi szabályok felülvizsgálatával a kaszátlanul hagyott terület nagyságának tágabb határok közötti meghatározását szolgáló eszközök.

Önkéntes szint: A terület természeti állapotának javítását szolgáló eszközök, amelyek az egyes területek, kezelési egységek sajátosságainak megfelelően önkéntes vállalás alapján ösztönzik a területhasználat az élőhelyek állapotának javítására, a közösségi jelentőségű fajok populációinak erősítésére. Ezek az eszközök ilyen értelemben átmenetet mutatnak az élőhely-fejlesztési és élőhely-rekonstrukciós támogatások irányába, de nem jelentenek olyan mértékű beavatkozást, ami kifejezetten nagy beruházási igényűek. Az Úrbéri-legelő Natura 2000 terület vonatkozásában ebbe a körbe illeszthető eszközök a következők:

- A Natura 2000 területen található szántókon a környezetkímélő növényvédő szerek használatát ösztönző eszközök.
- A Natura 2000 területen található szántókon a műtrágyahasználat csökkentését ösztönző eszközök.
- A Natura 2000 területen található szántók gyeppe, vagy vizes élőhellyé alakítását ösztönző eszközök.

A jelenlegi támogatási rendszer nem teszi érdekeltté a gazdálkodókat a nem hasznosított mezőgazdasági területek megőrzésében, hanem kifejezetten azok eltüntetésére ösztönöz.

Mivel ezek a területek nem támogatható területrészek, a támogatható terület maximalizálása érdekében a gazdálkodók eltüntetik a szegélyvegetációt, bokorfüzeseket, kaszálják az értéktelen szénát adó, vagy vízállásos területeket is, amelyeken korábban sosem folytattak gyepgazdálkodást. Ez a helyzet véleményünk szerint csak akkor szüntethető meg, ha agrártámogatás lesz igényelhető a nem művelt területekre, azaz nemcsak a kivett művelési ágú területekre, hanem a művelés alatt álló területek egyes részterületeire is.

A Natura 2000 területek közötti koherencia biztosítása érdekében fontos lenne a természeti területek és az ökológiai hálózatba tartozó területek kedvező állapotának megőrzése a Natura 2000 területeken kívül is.

A fenti probléma megoldására megoldás lehet, ha a természetvédelmi szempontból értékes, de gazdaságosan nem művelhető területek is legalább minimális mértékben támogathatóak lennének, ezáltal nem lennének teljesen haszontalanok a tulajdonosok, földhasználók számára.

A támogatási rendszer kialakítása során figyelembe kellene vennie a támogatásra benyújtott terület természetvédelmi értékességét, az ott megtalálható, elkülönülő élőhelyfoltok természetességi értékét és a jó természetességű területeken vagy részterületeken azoknak a fennmaradását segítő gazdálkodást vagy akár a „nem beavatkozást” kellene ösztönözni.

3.3.2. Pályázatok

A területre vonatkozóan jelenleg nincs folyamatban pályázat.

3.3.3. Egyéb

A tervezési területre vonatkozóan nincs egyéb javaslat.

3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja

3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök

A fenntartási terv készítése során folyamatos kapcsolattartás történt a helyi érintettekkel.

1. Előzetesen interjúk készültek (személyesen – telefonon keresztül) a területileg illetékes önkormányzattal.
2. A kommunikációs időszakban cikk jelent meg a projekt honlapján.
3. A terv egyeztetési fóruma előtt, telefonos és e-mail-es kapcsolatfelvétel történt a fent említett címzettekén kívül a falugazdással, gazdálkodókkal, a területileg illetékes nemzeti park igazgatósággal (Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság) és a zöldhatósággal (Közép-Tisza-vidéki Környezetvédelmi és Természetvédelmi Felügyelőség) is. A terv egyeztetési változata e-mailen keresztül jutott el az érintettekhez.
4. Az önkormányzat képviselői személyes és e-mail-es megkeresés után kifüggesztették a terv előzetes változatát.

A fenntartási terv első változatának megvitatása

1. Fórum (): A fent részletezett tájékoztatói lépések után következett az egyeztető falufórum. A terület nagysága és az érintett település és lakosság szám alapján egy fórum megtartása volt indokolt.

Az egyeztető fórum jelentősége elsősorban abban rejlik, hogy ennek révén az érintettek egy nyílt tervezési folyamatba kapcsolódhatnak be, megoszthatják egymással és a tervezőkkel a véleményüket a fenntartási tervek kapcsán és változtatásokat eszközölhetnek. Mindezzel nem csak javulhat a terv szakmai színvonala (hiszen több szempontot fog tükrözni), de növekedhet a terv helyi elfogadottsága is.

A fórumra meghívást kaptak a település vezetői, a jelentősebb helyi gazdálkodók, a vadásztársaságok, a hivatalos szervek és kezelők részéről pedig a falugazdász, a helyi gazdaszövetkezet és a Tiszántúli Környezetvédelmi és Természetvédelmi Felügyelőség képviselői. A projektben résztvevők oldaláról a tervező, illetve a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság munkatársai vettek részt. A fórumot a Trollius Europaeus Bt. és a Nimfea Természetvédelmi Egyesület vezette le, az elhangzottakról jegyzőkönyv készült, amelyet átadott a tervezőnek, hogy az észrevételeket építse be a terv második változatába.

2. Terepbejárás (): a falufórum után a terepbejárás következett, amely során személyesen meg lehetett tekinteni a terv által és a fórum során felvetett konfliktusforrásokat. A terepbejárást a kJKTT természetvédelmi őre vezette, a Trollius Europaeus Bt. és a Nimfea

Természetvédelmi Egyesület az elhangzottakról jegyzőkönyvet készített, amelyet átadott a tervezőnek, hogy az észrevételeket építse be a terv második változatába.

3. Az érintettek lehetőséget kaptak a terv írásban történő véleményezésére is (ezzel a lehetőséggel az önkormányzat élt). Az észrevételeket megkapta a tervező, hogy építse be a terv második változatába.
4. Az egyeztetés folyamán a véleményezhető terv dokumentáció megtekinthető volt a projekt honlapján, amely elérhető a <http://natura2000.nimfea.hu/20139.htm> hivatkozáson. Ugyanitt véleményezési lehetőség is volt, a beérkezett észrevételeket megkapta a tervező, hogy építse be a terv második változatába.

A fenntartási terv elfogadását követően javasolt kommunikációs intézkedések:

1. A fenntartási terv elérhetőségének biztosítása a nagyközönség számára.
2. Hasznos lenne további tájékoztató táblák kihelyezése a tervezési terület különböző pontjain, amelyből a gazdálkodók és a területen megfordulók megismerhetik a kjKTT kijelölésének céljait, a fontosabb jelölőfajokat és élőhelyeket, valamint a kötelező előírásokat és támogatási lehetőségeket.

3.4.2. A kommunikáció címzettjei

1. az Úrbéri-legelő Natura 2000 területtel érintett település (Abádszalók) képviselői,
2. jelentősebb helyi gazdálkodók,
3. a kjKTT területén működő vadásztársaság (Hubertus Vadásztársaság) képviselői,
4. falugazdászok,
5. társadalmi szervezetek (Kenderesi-legelő esetében nem volt ilyen érintett),
6. Közép-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság,
7. Közép-Tisza-vidéki Környezetvédelmi és Természetvédelmi Felügyelőség,
8. Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság.

3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel

A kezelő és hatósági szervezetek és magánszemélyek közül nem jelent meg mindenki az egyeztető fórumon, vagy nem nyilvánított véleményt. Viszont az alábbi táblázatban összegyűjtött, beérkezett vélemények a terv végső változatába beépítésre kerültek.

Kommunikációs címzett	Alkalmazott eszköz	Visszajelzett-e?	Hogyan?	Beépült-e a tervbe?	Hogyan? Ha nem, miért?
Abádszalók település képviselői	önkormányzati kifüggesztés, sajtómegjelenés, e-mail értesítő a társadalmi egyeztetésről				
Helyi gazdálkodók	önkormányzati kifüggesztés, sajtómegjelenés, e-mail értesítő a társadalmi egyeztetésről				
Vadásztársaság (Hubertus Vadásztársaság)	önkormányzati kifüggesztés, sajtómegjelenés, e-mail értesítő a				

	társadalmi egyeztetésről				
Falugazdász	önkormányzati kifüggesztés, sajtómegjelenés, e-mail értesítő a társadalmi egyeztetésről				
Közép-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság	önkormányzati kifüggesztés, sajtómegjelenés, e-mail értesítő a társadalmi egyeztetésről				
Közép-Tisza-vidéki Környezetvédelmi és Természetvédelmi Felügyelőség	önkormányzati kifüggesztés, sajtómegjelenés, e-mail értesítő a társadalmi egyeztetésről				
Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság	önkormányzati kifüggesztés, sajtómegjelenés, e-mail értesítő a társadalmi egyeztetésről				